

145.**Zákon ze dne 3. července 1934
o pojistné smlouvě.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

DÍL PRVNÍ.**Předpisy pro veškerá pojistná odvětví.****Hlava 1.***Všeobecné předpisy.***Pojistný návrh.****§ 1.**

(1) Návrh na ujednání pojistné smlouvy učiněný pojistiteli je závazný jen, jsou-li všeobecné pojistné podmínky obsaženy v návrhovém listu, jehož bylo užito k návrhu, nebo byly-li navrhovateli odevzdány dříve, než byl návrh učiněn.

(2) Kdo navrhne pojistiteli, aby byla ujednána, prodloužena nebo změněna pojistná smlouva, jest návrhem vázán, jakmile byl návrh prohlášen nebo došel pojistitele, a to, není-li stanovena kratší lhůta, do čtrnácti dnů, má-li však rozhodnutí o návrhu předcházeti lékařská prohlídka, do jednoho měsíce, počítajíc ode dne, kdy návrh byl prohlášen nebo odeslán. Vázanost však nenastává, jestliže odvolání návrhu dojde pojistitele zároveň s návrhem nebo již dříve.

(3) Delší lhůtu lze stanoviti toliko písemným ujednáním, ve kterém budiž poslední den lhůty určen podle kalendáře.

Odchytky pojistky od návrhu.**§ 2.**

(1) Odchyluje-li se obsah pojistky od závazného návrhu (§ 1, odst. 1), a neodporuje-li pojistník do měsíce po přijetí pojistky (§ 8), platí, že pojistník odchylku schválil.

(2) Toto schválení buď však předpokládáno pouze tehdy, upozornil-li pojistitel pojistníka zvláštním písemným sdělením, které mu zaslal zároveň s pojistkou, na jednotlivé odchylky, na to, že může pro odchylky od svého návrhu do měsíce podati odpor, jakož i na to, že jinak by odchylky platily za schválené. Toto sdělení smí obsahovati pouze upozornění na jednotlivé odchylky a poučení podle věty první.

(3) Nevyhoví-li pojistitel ustanovením odstavce 2, buďte odchylky pojistky od návrhu pokládány za bezúčinné a obsah návrhu pojistníkovy za sjednaný.

(4) Ujednání, jímž se pojistník vzdává práva odporovati smlouvě pro omyl, je neplatné.

Údaj okolností nebezpečí.**§ 3.**

(1) Odpověděl-li pojistník při sjednávání smlouvy nesprávně nebo neúplně na otázky o závažných okolnostech nebezpečí, které mu byly pojistitelem určité a přesně dány v dotazníku nebo jiné písemné formě, může pojistitel odstoupiti od smlouvy, jako by nebyla ujednána (odstup).

(2) Nebyla-li otázka dána tímto způsobem anebo nebyla-li dána vůbec, může pojistitel odstoupiti jen, jestliže pojistník uzavíraje smlouvu zamlčel závažnou okolnost nebezpečí v úmyslu způsobiti škodu (obmyslně) nebo jestliže ji udal nesprávně z hrubé nedbalosti.

(3) Závažné jsou okolnosti nebezpečí, které jsou způsobitelné, aby měly vliv na rozhodnutí pojistitele ujednati smlouvu vůbec nebo za smluvených podmínek. Každá okolnost nebezpečí, na kterou jest dána písemná otázka pojistitelova v přesném znění, platí v pochybnosti za závažnou.

Kdy nelze odstoupiti.**§ 4.****Odstup je vyloučen:**

a) jestliže pojistitel přijímaje návrh věděl anebo musil věděti, že pojistník odpověděl na danou otázku neúplně nebo nesprávně nebo že závažnou okolnost nebezpečí zamlčel neb udal nesprávně;

b) jestliže pojistník na otázku o některé okolnosti nebezpečí vůbec neodpověděl, ledaže v tom bylo nutno spatřovati přisvědčení nebo popření podle toho, jak byla otázka dána a jak souvisí s jinými otázkami;

c) jestliže pojistník nezavinil nesprávnost nebo neúplnost odpovědi (§ 3, odst. 1);

d) jestliže pominula zamlčená nebo nesprávně neb neúplně udaná okolnost nebezpečí dříve, než nastala pojistná příhoda, nebo jestliže neměla vlivu ani na vznik pojistné příhody ani na rozsah plnění, k němuž jest pojistitel zavázán, ledaže pojistník jednal obmyslně.

Ujednání smlouvy zástupcem pojistníkovým.

§ 5.

(1) Ujednali-li pojistník smlouvu zástupcem, dlužno při právu pojistitelově k odstupu přihlížeti také k vědomosti, obmyslnosti a k zavinení tohoto zástupce.

(2) To neplatí, jednala-li osoba, kterou pojistitel pověřil zprostředkováním neb ujednáním pojistných smluv, zároveň za pojistníka.

Prohlášení odstupu. Účinek co do premíí.

§ 6.

(1) Pojistitel může odstoupiti jen do měsíce potom, kdy zvěděl o vadnosti údajů; k platnosti odstupu se vyžaduje písemného prohlášení.

(2) Odstoupí-li pojistitel, náleží mu premie až do konce pojistného období, ve kterém zvěděl o vadnosti údajů.

Pojištění proti nebezpečí, jehož tu již není.

§ 7.

(1) Smlouva jest neplatná, pokud v době, kdy byla ujednána, buď již nastala příhoda, která, kdyby nastala za trvání pojištění, by byla pojistnou příhodou, nebo již pominula možnost, že pojistná příhoda nastane.

(2) Je-li však ujednáno, že se má pojištění vztahovati na dobu před ujednáním smlouvy, jest smlouva jen potud neplatná, pokud při jejím ujednání buď pojistitel věděl, že pojistná příhoda nemůže nastati, nebo pojistník věděl, že příhoda již nastala.

(3) Věděl-li pojistník, nikoli však pojistitel při ujednání smlouvy, že příhoda již nastala, náleží pojistiteli premie až do konce pojistného období, ve kterém se to dověděl.

(4) Byla-li smlouva ujednána zástupcem pojistníkovým, budiž přiměřeně užito ustanovení § 5.

Smluvní listiny.

§ 8.

(1) Pojistitel jest povinen vydati pojistníkovi listinu o pojistné smlouvě pojistitelem řádně podepsanou (pojistku).

(2) Pojistka obsahuj všeobecné pojistné podmínky a všechna ujednaná zvláštní ustanovení smlouvy.

(3) Návrhový list a pojistky buďte snadno a zřetelně čitelné.

(4) Odchyluje-li se obsah pojistky od závazného návrhu (§ 1, odst. 1), budiž na první straně pojistky výrazným způsobem vyznačeno, že sdělení podle § 2, odst. 2 bylo pojistníkovi zasláno a že odchylky od návrhu byly také v pojistce přesně a význačně uvedeny.

Umoření a náhradní listina.

§ 9.

(1) Pojistník může žádati, aby mu byla pojistka zničená nebo ztracená na jeho útraty nově vyhotovena.

(2) Splnění této žádosti může pojistitel učiniti závislým na předchozím umoření pojistky, je-li povinen podle smlouvy plniti majiteli nebo doručiteli nebo jen na předložení nebo vrácení pojistky.

(3) Umořovati pojistky jest příslušný okresní soud, jenž je obecným soudem pojistníkovým. Ohlašovací lhůta jest pro všechny druhy pojistek šestiměsíční.

Nárok na opisy.

§ 10.

(1) Pojistník může kdykoli na své útraty žádati opisy veškerých prohlášení, která učinil proti pojistiteli hledíc na smlouvu sám nebo za něho někdo jiný. Pojistitel upozorní jej na toto právo v pojistce. Na útraty opisů dejž, žádá-li se o to, pojistník zálohu.

(2) Potřebuje-li pojistník těchto opisů k jednáním, která jsou vázána určitou lhůtou, a nebyly-li mu již dříve pojistitelem vydány, nezapočítává se do lhůty doba od vyžádání až do dojití opisů.

Rozhodčí soud.

§ 11.

(1) Ujednání, že spory z pojistné smlouvy mají býti rozhodnuty rozhodčím soudem, jest neplatné.

(2) Lze však ujednati, že výši plnění, k němuž jest pojistitel zavázán, má stanoviti rozhodčí soud. O smlouvě o rozhodčích, o složení rozhodčího soudu a o řízení platí předpisy ci-

vilního soudního řádu o rozhodčím řízení. Tohoto ujednání se pojistitel nemůže dovolávat, odpírá-li plniti.

Soud místně příslušný.

§ 12.

(1) Má-li pojistník svůj obecný soud v tu-zemsku, buďte žaloby z pojistného poměru proti němu podávány u soudu, u něhož má svůj obecný soud.

(2) Pojistník může býti žalován z pojistného poměru, který se týká provozu jeho závodu (živnostenského, zemědělského a pod.), také u soudu, v jehož obvodu je tento závod.

(3) Připouští se ujednání, že žaloby proti pojistníkovi lze podati u soudu v sídle krajského soudu, v jehož obvodu jest pojistníkovy bydlíště nebo jeho závod.

(4) Příslušnost veškerých jiných soudů ve sporech proti pojistníkovi jest vyloučena.

(5) Pojistitel může býti z pojistného poměru žalován také u soudu, v jehož obvodu jest jeho pobočný závod (filiálka), který smlouvu uzavřel, nebo u obecného soudu pojistníkovy.

Oznámení a prohlášení.

§ 13.

(1) Pro oznámení a prohlášení, která má pojistník nebo osoba třetí podle tohoto zákona učiniti proti pojistiteli, lze smluviti písemnou formu.

(2) Pokud tento zákon neustanovuje jinak, působí prohlášení, které se má učiniti proti jiné osobě, teprve od doby, kdy jí dojde.

(3) Lhůta pro oznámení nebo prohlášení jest zachována, odešle-li se oznámení nebo prohlášení v této lhůtě.

Vědomost pojistitelova o okolnosti, kterou jest oznámiti.

§ 14.

Právní újmy, které podle tohoto zákona nebo podle pojistné smlouvy jsou spojeny s opominutím nebo opožděním oznámení, nemůže pojistitel uplatňovati, měl-li v době, kdy by ho oznámení musilo dojít, náležitou vědomost o okolnosti, kterou sluší oznámiti.

Změna bytu.

§ 15.

(1) Změnil-li pojistník svůj byt, aniž oznámil změnu pojistiteli, dostačí k prohlášení, jež je potřeba dáti pojistníkovi, odešle-li se dopis do jeho posledního bytu, který je pojistiteli znám. Prohlášení působí od doby, ve které by došlo pojistníka při pravidelné dopravě, kdyby změna bytu nenastala.

(2) Týká-li se pojistný poměr závodu a přeloží-li se závod, užije se přiměřeně ustanovení odstavce 1.

Smluvená pokuta.

§ 16.

Smluvené pokuty podléhají soudcovskému zmírňovacímu právu. Úmluvy, které se tomu přiči, jsou neplatné.

Doba pojištění. Počítání lhůt.

§ 17.

(1) Je-li doba pojištění stanovena podle dnů, týdnů, měsíců nebo podle doby zahrnující několik měsíců, počíná se pojistitelova závaznost, není-li nic jiného smluveno, v poledne dne, kterého se smlouva ujedná, a končí se v poledne posledního dne doby pojištění.

(2) Ostatně se přiměřeně užije na všechny lhůty ustanovené v tomto zákoně a ve smlouvě příslušných ustanovení obchodního zákona o lhůtách při plnění obchodů.

Prodložení pojistného poměru mlčky; trvalé pojištění.

§ 18.

(1) Prodloží-li se pojistný poměr mlčky, trvá nadále po dobu jednoho pojistného období. Bylo-li ujednáno, že takový pojistný poměr se má pokládati za prodložený, nebude-li vypovězen před uplynutím smluvní doby, platí prodložení vždy nejvýše na jedno pojistné období.

(2) Byl-li pojistný poměr sjednán na neurčitou dobu (trvalé pojištění), může býti kteroukoli stranou vypovězen jen pro konec běžného pojistného období. Výpovědní lhůta musí býti pro obě strany stejná a nesmí činiti méně než jeden měsíc a více než tři měsíce. Tohoto práva výpovědi lze se sou-

hlasně vzdáti pro určitou dobu s účinností pro obě strany.

Promlčení nároků.

§ 19.

(1) Nároky z pojistné smlouvy se promlčují ve třech letech. Promlčení se počíná ukončením kalendářního roku, ve kterém bylo lze žádati plnění. Právo na důchod se promlčuje v deseti letech; promlčení se počíná ukončením kalendářního roku, ve kterém bylo lze žádati plnění důchodu.

(2) Byl-li nárok pojistiteli ohlášen, staví se promlčení až do doby, kdy dojde písemné rozhodnutí pojistitelovo.

Obmezení pojistného nároku lhůtou.

§ 20.

(1) Ujednání, že pojistitel bude prost závazku plniti, nebude-li nárok na plnění ohlášen pojistiteli do určité lhůty, jest neplatné.

(2) Lze však ujednati, že pojistitel bude prost závazku plniti, nebude-li nárok na plnění uplatněn u soudu do určité lhůty. Lhůta nesmí činiti méně než šest měsíců a počíná se koncem dne, kterého došel nebo při pravidelné dopravě by došel pojistníka nebo oprávněného doporučený dopis pojistitelův, jímž zamítl nárok proti němu vznesený udávaje lhůtu a právní následek jejího uplynutí.

Účinek konkursu a vyrovnacího řízení.

§ 21.

(1) Prohlášením konkursu na jmění pojistitelovo se zrušuje pojistná smlouva, při pojištění proti škodě však teprve, když uplyne měsíc po prohlášení konkursu.

(2) Pojistitel si může pro případ prohlášení konkursu nebo zahájení vyrovnacího řízení o jmění pojistníkově vyhraditi právo vypověděti smlouvu s výpovědní lhůtou jednoho měsíce.

(3) Zanikne-li pojistná smlouva podle odstavce 1 nebo 2, jest pojistitel povinen vrátiti zaplacené prémie připadající na dobu po zániku smlouvy.

Donucovací předpisy.

§ 22.

Pojistitel se nemůže dovolávati ujednání, jež se v neprospěch pojistníka odchyľují od ustanovení § 1, § 2, odst. 1 až 3, §§ 3 až 6, § 7, odst. 3, § 10, § 11, odst. 2, § 12, § 13, odst. 2 a 3, §§ 14, 15, 18, 19, § 20, odst. 2, § 21.

Hlava 2.

Práva a povinnosti ze smlouvy.

Prémie, splatnost, doplacení.

§ 23.

(1) Pojistník jest povinen zapravovati ujednanou prémie.

(2) Není-li ve smlouvě ustanoveno jinak, budiž první nebo jediná prémie zaplacená ihned po ujednání smlouvy, každá následná prémie prvního dne pojistného období.

(3) Platiti první nebo jedinou prémie jest pojistník zavázán toliko tehdy, když mu byla doručena pojistka, ledaže vyhotovení pojistky bylo vyloučeno.

(4) Za pojistné období podle tohoto zákona pokládá se doba jednoho roku, není-li prémie vyměřena podle kratších období.

(5) Snížil-li pojistitel prémie vzhledem k ujednané smluvní době a zruší-li se předčasně smlouva, může žádati, aby byla doplacená částka, o kterou by prémie byla bývala výše vyměřena, kdyby smlouva byla ujednána toliko na dobu, po kterou skutečně trvala. Vypoví-li se pojistná smlouva podle § 61, nelze se domáhati tohoto doplatku.

(6) Prémii podle tohoto zákona jsou též příspěvky, jež se platí při ústavech vzájemně pojišťujících (přírážky, doplatky atd.). Mají-li se takové příspěvky platiti teprve po uplynutí pojistného období, pro něž jsou určeny, nebud' užito předpisů § 29.

Způsob placení prémie.

§ 24.

Pojistník jest povinen zaslati prémie pojistiteli na své nebezpečí a na své útraty. Dal-li však pojistitel vybrati prémie u pojistníka aspoň třikráte po sobě, jest pojistník teprve tehdy opět povinen další prémie zasílati, žádal-li to pojistitel písemně.

Doba placení prémie poštou. Potvrzení o zaplacení.

§ 25.

(1) Za dobu placení pokládá se, platí-li se prémie poštou, doba, kdy byla prémie odeslána poštou nebo byla na poště poukázána nebo zaplacena.

(2) Pokud již způsob placení neposkytuje plátcí dostatečného listinného osvědčení, má pojistitel potvrzovati platby prémie, aniž musí plátce o to žádati.

Placení prémie zástavním věřitelem neb obmyšleným.

Rozsah zástavního práva na pojistné pohledávce.

§ 26.

(1) Pojistitel je povinen přijmouti splatné prémie nebo jiné platy, náležející mu z pojistné smlouvy, i když pojistník k placení nesvolí, též od zástavního věřitele neb od obmyšleného, jenž nabyl práva na plnění pojistitelovo (§ 127, odst. 1).

(2) Zástavní právo na pojistné pohledávce lze uplatniti též pro takové částky a jich úroky, jež vynaložil zástavní věřitel k zaplacení prémie nebo jinakých platů náležejících pojistiteli ze smlouvy.

Pojistitelovo právo k srážce.

§ 27.

Pojistitel může si sraziti splatné prémie nebo jiné pohledávky, jež mu náležejí ze smlouvy, s plnění, k němuž jest zavázán z téže smlouvy, i když je nedluhuje pojistníkovi, nýbrž osobě třetí.

Následky neplacení první nebo jediné prémie.

§ 28.

(1) Není-li zaplacena včas první nebo jediná prémie, může pojistitel odstoupiti od smlouvy, pokud není placeno. Neuplatní-li u soudu nárok na prémii do tří měsíců ode dne splatnosti, platí, že odstoupil od smlouvy.

(2) Není-li prémie ještě zaplacena v době, kdy pojistná příhoda nastala, je pojistitel prost závazku plniti.

(3) Uplatnil-li však pojistitel nárok u soudu ve lhůtě tří měsíců, jest zavázán plniti, na-

stane-li pojistná příhoda v době, za kterou prémie vymáhá, jakkoli prémie není zaplacena v době, kdy příhoda nastala. Je však prost závazku plniti, vzdal-li se nároku ještě před vznikem pojistné příhody.

Následky neplacení následné prémie.

§ 29.

(1) Není-li následná prémie zaplacena v den splatnosti, budiž pojistník na své útraty písemně vybídnut, aby platil, a uvědomen zároveň o právních následcích dalšího prodlení v placení, při čemž mu budiž dána dodatečná lhůta aspoň jednoho měsíce. Tohoto vybídnutí není třeba, byl-li pojistník nejdříve osm dní přede dnem splatnosti písemně upomenut o placení a zároveň uvědomen o právních následcích prodlení v placení a byla-li mu udělena dodatečná lhůta aspoň jednoho měsíce ode dne splatnosti.

(2) Prodlévá-li pojistník při uplynutí dodatečné lhůty s placením prémie, může pojistitel, pokud nebylo zaplaceno, zrušiti pojistnou smlouvu s okamžitým účinkem (vypovědět bez výpovědní lhůty). Neuplatní-li se u soudu nárok na prémii do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty, platí to za výpověď.

(3) Nastane-li pojistná příhoda po uplynutí dodatečné lhůty a prodlévá-li pojistník s placením prémie v době, kdy příhoda nastala, jest pojistitel prost závazku plniti.

(4) Uplatnil-li pojistitel nárok na zaplacení dlužné prémie u soudu, platí tu předpisy § 28, odst. 3.

Právo na vyšší prémie a právo výpovědi pro vadné údaje.

§ 30.

(1) Učinil-li pojistník při ujednání smlouvy vadné údaje o některé závažné okolnosti nebezpečí (§ 3, odst. 1), je-li však odstup pojistitelův vyloučen, ježto nelze pojistníkovi přičítati viny, může pojistitel, pokud mu podle zásad pro jeho obchodování rozhodných přísluší pro vyšší nebezpečí vyšší prémie, žádati do jednoho měsíce potom, kdy zvěděl o vadnosti údajů, písemně, aby pojistník platil od počátku běžného pojistného období vyšší prémie a příslušný rozdíl za toto období doplatil ve lhůtě jednoho měsíce. Neprojeví-li pojistník v této lhůtě souhlas s vyšší prémie, může pojistitel do jednoho měsíce smlouvu vypo-

vědět bez výpovědní lhůty; na tento právní následek budiž pojistník upozorněn v písemné žádosti pojistitelově.

(2) Nepřevezme-li však pojistitel podle zásad pro jeho obchodování rozhodných vyšší nebezpečí ani za vyšší prémii, může do jednoho měsíce potom, kdy zvěděl o vadnosti údajů, smlouvu vypovědět písemným prohlášením s výpovědní lhůtou aspoň jednoho měsíce.

(3) Zruší-li se smlouva podle odstavce 1 nebo odstavce 2, náleží pojistiteli ujednaná prémie až do konce pojistného období, ve kterém zvěděl o vadnosti údajů, působí-li však výpověď teprve v následujícím pojistném období, až do ukončení pojistného poměru.

Právo na snížení prémie.

§ 31.

(1) Byla-li ujednána vyšší prémie pro určité okolnosti nebezpečí zvyšující a pominuly-li nebo pozbyly-li významu tyto okolnosti v době od podání návrhu do jeho přijetí anebo po ujednání smlouvy, může pojistník žádat, aby pro budoucí pojistná období byla prémie přiměřeně snížena.

(2) Totéž platí, bylo-li vyměření vyšší prémie způsobeno mylnými údaji pojistníkovými o takové okolnosti.

Úmluvy průpadní.

§ 32.

(1) Bylo-li smlouveno, že porušení závaznosti, která se má proti pojistiteli splnit před pojistnou příhodou, má mít za následek ztrátu práva na plnění pojistitelovo, a byla-li závaznost porušena, může pojistitel, pokud nenastala pojistná příhoda, smlouvu bez výpovědní lhůty vypovědět do měsíce potom, kdy zvěděl o porušení závaznosti, ledaže pojistník toto porušení nezavinil.

(2) Nastala-li pojistná příhoda, aniž byla před tím dána výpověď, nemůže se pojistitel dovolávat úmluvy průpadní, nemá-li pojistník viny nebo nemělo-li porušení závaznosti, která byla převzata ke zmenšení nebezpečí nebo k zamezení vyššího nebezpečí, vlivu ani na vznik pojistné příhody ani na objem plnění pojistitelova. Totéž platí, jestliže uplynula lhůta pro výkon výpovědního práva pojistitelova (odstavec 1) a výpověď dána nebyla.

(3) Průpadní úmluvy učiněné pro případ porušení závaznosti, která se má splnit po

pojistné příhodě, nemůže se pojistitel dovolávat, nelze-li přičísti pojistníkovi úmysl nebo hrubou nedbalost nebo nemělo-li porušení vlivu ani na zjištění pojistné příhody ani na zjištění nebo objem plnění pojistitelova.

(4) I když byla pojistná smlouva zrušena, náleží pojistiteli premie až do konce pojistného období, v němž se dověděl o porušení závaznosti, působí-li však výpověď teprve v následujícím pojistném období, až do ukončení pojistného poměru.

(5) Tato ustanovení se nevztahují na ujednání, že pojistitel má právo při porušení závaznosti, která se má proti němu splnit, žádati smlouvenou pokutu nebo vypovědět smlouvu, pokud byla smlouvena výpovědní lhůta aspoň jednoho měsíce.

Zvýšení nebezpečí.

§ 33.

(1) Na zvýšení nebezpečí pojistitelem převzatého se hledí toliko tehdy, je-li závažné a vztahuje-li se na okolnost nebezpečí, která jest uvedena v pojistce nebo na niž byl pojistník při sjednávání smlouvy dotazován (§ 3, odst. 1).

(2) Bylo-li nebezpečí takto zvýšeno po ujednání smlouvy, může pojistitel smlouvu vypovědět.

(3) Bylo-li nebezpečí zvýšeno bez přičinění pojistníkovy nebo byl-li pojistník donucen okolnostmi na jeho vůli nezávislými je přivoditi nebo dopustiti, zachovejž pojistitel výpovědní lhůtu aspoň jednoho měsíce.

(4) Pojistitelovo právo výpovědi zanikne, nevykoná-li je do měsíce potom, kdy zvěděl o zvýšení nebezpečí, nebo pominulo-li zvýšení nebezpečí nebo není-li již závažné.

§ 34.

(1) Pojistník je povinen oznámiti zvýšení nebezpečí s jeho vůlí způsobené pojistiteli dříve, než toto zvýšení nebezpečí nastane, jiná zvýšení nebezpečí (§ 33, odst. 3) neprodleně jakmile se dověděl, že nastala.

(2) Opomine-li pojistník učiniti oznámení včas, jest pojistitel prost závazku plnění, nastane-li pojistná příhoda v době, kdy vyšší nebezpečí trvá. Tento právní následek však nenastane:

a) nestihá-li pojistníka vina, že oznámení bylo opominuto nebo pozdě podáno;

b) nemělo-li zvýšení nebezpečí vlivu ani na vznik pojistné příhody ani na objem plnění, k němuž je pojistitel zavázán;

c) uplynula-li při vzniku pojistné příhody již lhůta pro výkon pojistitelova práva výpovědi (§ 33, odst. 4), aniž byla dána výpověď;

d) nebylo-li zvýšení nebezpečí uvedené v § 33, odst. 3 oznámeno včas, pojistná příhoda však nastane dříve než měsíc po době, kdy oznámení by bylo musilo dojít pojistitele.

§ 35.

I když byla zrušena pojistná smlouva, náleží pojistiteli premie až do konce pojistného období, v němž zvěděl o zvýšení nebezpečí, působí-li však výpověď teprve v následujícím pojistném období (§ 33, odst. 3 a 4), až do ukončení pojistného poměru.

§ 36.

Na zvýšení nebezpečí, k němuž dal podnět zájem pojistitelův nebo událost, za kterou pojistitel ručí, nebo jednání z příkazu lidskosti, se nehledí.

§ 37.

Ustanovení §§ 33 až 36 jest užití také na zvýšení nebezpečí, jež nastalo v době od podání pojistného návrhu do jeho přijetí a jež nebylo pojistiteli známo při přijetí návrhu.

Hromadné pojištění.

§ 38.

(1) Jestliže podmínky, za kterých pojistitel je oprávněn pro vadné údaje při ujednání smlouvy nebo podle předpisů o zvýšení nebezpečí k odstupu nebo k výpovědi nebo je prost závazku plnit, tu jsou toliko v příčině některých z věcí nebo z osob, na něž se hromadné pojištění vztahuje, nastane oprávnění nebo zproštění pojistitele pro ostatní věci nebo osoby jen tehdy, když nutno mít za to, že by pojistitel pro tyto věci nebo tyto osoby samy nebyl ujednal smlouvu za stejných ustanovení.

(2) Použije-li pojistitel práva odstupu nebo výpovědi pro některé věci nebo osoby, je pojistník oprávněn vypovědět pojistný poměr pro ostatní věci nebo osoby; výpověď nelze však prohlásit pro pozdější dobu než pro konec pojistného období, ve kterém nastane účinnost odstupu pojistitelova nebo jeho vý-

povědi. Vypoví-li pojistník, náleží pojistiteli premie až do konce běžného pojistného období.

Povinnosti pojistníkovy po pojistné příhodě; nepřipustnost úmluvy o důkazu a splatnosti.

§ 39.

(1) Pojistník je zavázán pojistiteli oznámit, že nastala pojistná příhoda, neprodleně, jakmile o tom zvěděl.

(2) Dále jest zavázán dáti pojistiteli, žádá-li o to, jakékoli vysvětlení, jehož je třeba ke zjištění pojistné příhody nebo rozsahu plnění pojistitelova, a jemu dovoliti šetření, jichž je k tomu účelu potřebí.

(3) Doklady může pojistitel žádati za náhradu hotových výloh potud, pokud podle slušnosti lze mít za to, že si je může pojistník opatřit.

(4) Pojistitel se nemůže dovolávati úmluv, podle nichž lze k důkazu určitých skutečností užití jen určitých průvodních prostředků nebo podle nichž se plnění pojistitelovo stane splatným teprve, když nárok byl zjištěn uznáním nebo smírem nebo pravoplatným rozsudkem.

Dospělost pojistného nároku.

§ 40.

(1) Závazky pojistitelovy k plnění v penězích jsou splatny za měsíc po oznámení pojistné příhody; nemohou-li však bez viny pojistitelovy v této lhůtě býti ukončena šetření, jež jsou nutna k tomu, aby byla zjištěna pojistná příhoda nebo rozsah plnění pojistitelova neb aby bylo zjištěno, kdo má právo na plnění pojistitelovo, jsou splatny za čtrnáct dnů po ukončení těchto šetření.

(2) Ujednání, jímž se pojistitel zprošťuje závazku platiti úroky z prodlení, nemůže se pojistitel dovolávati.

Splátka náhrady.

§ 41.

(1) Nejsou-li do měsíce po oznámení pojistné příhody ještě ukončena šetření, jež jsou konána ke zjištění pojistné příhody a rozsahu plnění pojistitelova, může oprávněný, jehož právo na pojistitelovo plnění je zjištěno, požadovati splátku částkou, kterou při nejmenším podle stavu věci je pojistitel povinen platiti.

(2) Běh této lhůty se staví, pokud z viny pojištníkovy nelze ukončiti šetření.

Donucovací předpisy.

§ 42.

Pojištitel se nemůže dovolávati ujednání, jež se odchylují od ustanovení § 23, odst. 3 až 6, věta 1, §§ 24, 25, 28 až 37, § 38, odst. 2, § 39, odst. 1 až 3, § 40, odst. 1 v neprospěch pojištěníka neb od ustanovení § 26 v neprospěch zástavního věřitele neb obmysleného nebo od předpisů § 41 v neprospěch oprávněného.

Hlava 3.

Pojišťovací jednatelé.

Jednatel zprostředkující.

§ 43.

Pojišťovací jednatel, kterého pojištitel pověřil třeba toliko zprostředkováním pojištních jednání (zprostředkující jednatel), platí za zmocněna v pojištním odvětví, pro něž je ustanoven:

a) přejímá návrhy na uzavření, prodloužení nebo změnu pojištní smlouvy, jakož i odvolání takových návrhů;

b) přejímá od pojištěníka prohlášení o výpovědi a odstupu a jinaká prohlášení a oznámení týkající se pojištního poměru;

c) doručovati pojišťky a prodlužovací listy pojištitelům vyhotovené.

Plnomocný jednatel.

§ 44.

Pojišťovací jednatel, kterého pojištitel zmocnil uzavírati pojištní smlouvy (jednatel pro uzavírání smluv, plnomocný jednatel), jest také oprávněn sjednati změnu nebo prodloužení takových smluv, jakož i prohlásiti výpověď a odstup.

Obmezení oprávnění jednatelů.

§ 45.

Obmezení práv propůjčených ustanoveními §§ 43 a 44 působí proti třetím osobám jen tehdy, jestliže o něm při jednání nebo právním úkonu věděly nebo jestliže o něm nevěděly, ačkoli byly na ně upozorněny v návrhovém listu nebo pojišťce nebo písemném

sdělení, nebo jestliže o něm nevěděly z hrubé nedbalosti. Odchylného ujednání se nemůže pojištitel dovolávati.

Vědomost a nepravé údaje jednatele.

§ 46.

(1) Pokud podle tohoto zákona nebo podle smlouvy jest vědomost pojištitelova právně významná, rovná se vědomost plnomocného jednatele v příčině pojištění, jež uzavřel, vědomosti pojištitelově. Avšak vědomost zprostředkujícího jednatele rovná se vědomosti pojištitelově toliko tehdy, jestliže jí jednatel nabyl z oznámení nebo prohlášení, k jichž přejmutí platí za zmocněna.

(2) Ujednání, jež se odchylují od těchto ustanovení v neprospěch pojištěníka, nemůže se pojištitel dovolávati.

§ 47.

(1) Svedl-li pojišťovací jednatel někoho k uzavření pojištní smlouvy nepravými údaji o podstatných okolnostech, nevzniká tomu, kdo byl uveden v omyl, závazek proti pojištiteli.

(2) Ujednání, jež se odchylují od tohoto ustanovení v neprospěch pojištěníka, nemůže se pojištitel dovolávati.

DÍL DRUHÝ.

Pojištění proti škodě.

Hlava 1.

Všeobecné předpisy.

Obsah pojištění.

§ 48.

(1) Při pojištění proti škodě jest pojištitel zavázán nahraditi po rozumu smlouvy majetkovou škodu způsobenou pojištnou příhodou.

(2) Pojištění zahrnuje zisk ucházející pojištnou příhodou jen, pokud jest tak zvláště ujednáno.

Pojištná suma.

§ 49.

Pokud není v tomto zákoně nebo ve smlouvě stanoveno jinak, ručí pojištitel toliko do výše ujednané pojištní sumy.

Pojistná hodnota; přepojištění; taxa.

§ 50.

(1) Převyšuje-li pojistná suma značně hodnotu pojistného zájmu (pojistnou hodnotu), může jak pojistitel tak i pojistník žádati, aby pojistná suma byla snížena za poměrného snížení prémie pro další pojistná období.

(2) Uzavřel-li však pojistník smlouvu v úmyslu, aby si přepojištěním zjednal od pojistitele protiprávní majetkovou výhodu, je smlouva neplatná. Nevěděl-li pojistitel při uzavření smlouvy o tomto úmyslu pojistníkově, náleží mu prémie až do konce pojistného období, ve kterém se o něm dověděl.

(3) Pojistná hodnota může býtí ujednáním stanovena určitou částkou, jež musí býtí v ujednání výslovně označena jako taxa. Nestalo-li se tak, je toto ujednání neplatné. Taxa platí jako hodnota, kterou měly pojištěné věci v čas uzavření smlouvy, nedokáže-li se, že značně převyšuje tuto hodnotu. Neplatné je ujednání, podle něhož by se taxace vztahovala k hodnotě pojištěných věcí v době, kdy nastane pojistná příhoda.

Pojistná hodnota při pojištění věcí; pojištění souboru věcí.

§ 51.

(1) Vztahuje-li se pojištění na věc, pokládá se hodnota věci za pojistnou hodnotu, pokud z okolností nevyplývá nic jiného.

(2) Byl-li pojištěn soubor věcí, zahrnuje pojištění věci, jež té které doby k souboru náležejí.

Náhradní povinnost při přepojištění a podpojištění.

§ 52.

(1) Převyšuje-li pojistná suma pojistnou hodnotu v době pojistné příhody, není pojistitel přes to povinen nahraditi pojistníkovi více než škodu.

(2) Je-li pojistná suma nižší než tato hodnota, je pojistitel povinen nahraditi škodu toliko podle poměru pojistné sumy k této hodnotě.

Množné pojištění.

§ 53.

Je-li týž zájem pojištěn proti témuž nebezpečí a pro touž dobu u několika pojisti-

telů, je pojistník povinen každému pojistiteli neprodleně oznámiti ostatní pojištění a ostatní pojistitele a udati pojistné sumy.

Dvojné pojištění.

§ 54.

(1) Převyšují-li při množném pojištění pojistné sumy úhrnem pojistnou hodnotu (dvojné pojištění), ručí každý pojistitel, jemuž bylo učiněno oznámení podle § 53, za celou škodu až do výše plnění, k němuž je podle smlouvy zavázán; pojistník nemůže však celkem žádati více, než co činí škoda.

(2) Pojistitelé jsou povinni se vypořádati mezi sebou v poměru, v jakém jsou k sobě částky, jež podle svých smluv jsou zavázáni platiti pojistníkovi. Pokud nelze na některém pojistiteli dosíci částky, která naň připadá, jsou ostatní pojistitelé povinni vypořádati se v příčině schodku ve stejném poměru.

(3) Platí-li pro některé z těchto pojištění cizozemské právo, může pojistitel, pro něhož platí cizozemské právo, uplatňovati nárok na vypořádání s ostatními pojistiteli toliko tehdy, když je sám podle práva proň platného povinen k takovému vypořádání.

(4) Nastala-li pojistná příhoda, nemůže pojistník v neprospěch ostatních pojistitelů změnití nebo zrušití žádné z několika pojištění.

(5) Při dvojném pojištění jest neplatná každá smlouva, kterou uzavřel pojistník v úmyslu, aby si zjednal od pojistitele protiprávní majetkovou výhodu. Nevěděl-li pojistitel při uzavření smlouvy o tomto úmyslu pojistníkově, náleží mu prémie až do konce pojistného období, ve kterém se o něm dověděl.

(6) Uzavřel-li pojistník smlouvu, jíž vzniklo dvojné pojištění, aniž věděl o ostatních pojištěních, může žádati, aby byla tato smlouva zrušena neb aby pojistná suma v ní stanovena byla za poměrného zmenšení prémie snížena na částku pojistné hodnoty, jež není ostatním pojištěním kryta. Za zrušení nebo snížení třeba žádati neprodleně po nabytí vědomosti a jest účinné teprve uplynutím pojistného období, ve kterém bylo za ně žádáno.

Zaviněné způsobení pojistné příhody.

§ 55.

Pojistitel jest prost závazku plniti, přivodil-li pojistník pojistnou příhodu úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

Zachraňovací povinnost.**§ 56.**

(1) Při vzniku pojistné příhody jest pojistník povinen podle možnosti pečovati o odvrácení a zmenšení škody a zachovati se při tom podle pojistitelových pokynů.

(2) Porušil-li pojistník tuto povinnost úmyslně nebo z hrubé nedbalosti, je pojistitel prost povinnosti plniti potud, pokud by rozsah škody byl menší, kdyby byl pojistník řádně splnil svou povinnost.

Zachraňovací náklad.**§ 57.**

(1) Náklady, jež učiní pojistník na odvrácení nebo zmenšení škody, když nastala pojistná příhoda, jdou na vrub pojistitele, i když neměly výsledku, pokud je mohl pojistník podle okolností pokládati za nutné.

(2) Náklady, jež byly učiněny v důsledku pojistitelových pokynů, buďtež nahrazeny i tehdy, když spolu s náhradou škody převyšují pojistnou sumu. Žádá-li o to pojistník, je pojistitel povinen dáti zálohou částku potřebnou pro tyto náklady.

(3) Při podpojištění buďte nahrazeny náklady toliko podle poměru uvedeného v § 52, odst. 2.

Zjišťovací náklad.**§ 58.**

(1) Náklady šetření, aby byla zjištěna pojistná příhoda a škoda, jdou na vrub pojistitele, pokud nebyly způsobeny nesprávnými údaji pojistníka.

(2) Lze ujednat, že je pojistník povinen nahraditi náklady na rozsudiho, kterého ustanovil (§ 11).

§ 59.

Ujednání, že pojistník při jednáních k vyšetření škody nesmí se dáti zastupovati zmocněncem, je neplatné. Náklady na tohoto zmocněnce hradí pojistník.

Záповěď změny.**§ 60.**

(1) Dokud nebyla vyšetřena škoda, nesmí pojistník změnit bez svolení pojistitele stav způsobený pojistnou příhodou, leč by taková

změna byla nutná v zájmu veřejném nebo, aby škoda byla zmírněna.

(2) Pojistitel nemůže se tohoto ustanovení dovolávati, jestliže neprodleně nezapočal a neprovedl vyšetřování škody.

Výpovědní právo po pojistné příhodě.**§ 61.**

(1) Když nastala pojistná příhoda, jest každá strana, nekončí-li se tím pojistný poměr již podle smlouvy, oprávněna k výpovědi, pojistitel však jen, plnil-li náhradu nebo dopustil-li se pojistník obmyslnosti při uplatňování neodůvodněného nároku na náhradu, pojistník pak jen, odepřel-li pojistitel zcela nebo z části uznati odůvodněný nárok na náhradu nebo obmeškal-li se v té příčině.

(2) Výpověď může dáti pojistitel do měsíce potom, kdy plnil náhradu nebo kdy zamítl neodůvodněný nárok na náhradu, pojistník do měsíce potom, kdy byl zamítnut odůvodněný nárok na náhradu nebo kdy se stala náhrada dospělou.

(3) Pojistitel zachovež výpovědní lhůtu aspoň jednoho měsíce. Pojistiteli náleží část premie, která připadá na sumu dané náhrady, až do konce běžného pojistného období. Z premie, která připadá na zbytek pojistné sumy, náleží pojistiteli toliko část, jež odpovídá uplynulé pojistné době.

(4) Pojistník nemůže vypověděti s pozdějším účinkem než koncem běžného pojistného období. Pojistiteli náleží premie až do ukončení pojistného poměru.

Přechod nároků na náhradu proti třetím osobám na pojistitele.**§ 62.**

(1) Má-li pojistník nárok na náhradu škody proti třetí osobě, přechází nárok na pojistitele potud, pokud nahradí škodu pojistníkovi. Nahradil-li pojistitel toliko část škody, nesmí proti třetí osobě uplatniti nárok, jenž na něho přešel, na újmu pojistníka.

(2) Směřuje-li nárok pojistníkův na náhradu proti některému příslušníku rodiny nebo zaměstnanci, kteří s ním žijí ve společné domácnosti, přechází nárok na pojistitele toliko tehdy, způsobil-li příslušník rodiny nebo zaměstnanec škodu úmyslně.

(3) Vzdá-li se pojistník svého nároku na náhradu proti třetí osobě nebo práva, jímž se nárok zajišťuje, zprošťuje se pojistitel závazku plnění potud, pokud mohl z nároku nebo z práva dosíci náhrady.

Nedostatek zájmu na pojištění a jeho pominutí.

§ 63.

(1) Pojistná smlouva zaniká, není-li v době, kdy se počíná pojištění, zájmu na pojištění nebo pomine-li tento zájem potom, kdy se započalo pojištění. Pojistiteli náleží prémie až do konce pojistného období, ve kterém se dověděl o důvodu zániku.

(2) Totéž platí, bylo-li pojištění uzavřeno pro budoucí zájem a zájem na pojištění vůbec nevznikl.

Zcizení pojištěné věci nemovité.

§ 64.

(1) Zcizí-li pojistník pojištěnou nemovitou věc, přecházejí práva a povinnosti z pojistné smlouvy na nabyvatele.

(2) Zcizitel nebo nabyvatel oznámí zcizení neprodleně pojistiteli.

(3) Pojistitel je povinen uznati přechod pohledávek proti němu vzešlých za platný teprve od doby, kdy zvěděl o zcizení.

(4) Zcizitel a nabyvatel ručí nerozdílnou rukou za prémii, která připadá na dobu před tím, než pojistitel zvěděl o zcizení.

§ 65.

(1) Pojistitel jest oprávněn nabyvateli vypovědět pojistný poměr s výpovědní lhůtou aspoň jednoho měsíce. Právo výpovědi zanikne, nevykoná-li je pojistitel do jednoho měsíce poté, kdy zvěděl o zcizení.

(2) Nabyvatel jest oprávněn vypovědět pojistný poměr, avšak bez výpovědní lhůty. Právo výpovědi zanikne, nevykoná-li se do jednoho měsíce potom, kdy se nabyvatel uvázal v držbu pojištěné nemovité věci. Nevěděl-li nabyvatel o pojištění, zanikne jeho právo výpovědi teprve, když uplyne měsíc poté, kdy o něm zvěděl.

(3) Pojistiteli náleží prémie, vypoví-li sám, až do ukončení pojistného poměru, vypoví-li nabyvatel, až do konce běžného po-

jistného období. V obou případech je zcizitel zavázán zaplatiti prémii; nabyvatel ručí toliko za prémii, jež připadá na dobu před tím, než pojistitel zvěděl o zcizení (§ 64, odst. 4).

§ 66.

(1) Ustanovení §§ 64 a 65 se vztahují též na každou jinou změnu v osobě vlastníka pojištěné nemovité věci, zejména také na nucenou dražbu.

(2) Při nucené dražbě platí doba uděleného příklepu za dobu zcizení.

(3) Zcizí-li se pojištěná nemovitá věc s příslušenstvím, platí ustanovení §§ 64 až 66 též o příslušenství.

Zcizení pojištěné věci movité.

§ 67.

Při zcizení pojištěné movité věci zaniká pojistný poměr, jakmile věc vyjde z rukou zcizitele. Pojistiteli náleží prémie až do konce pojistného období, v němž se o tom dověděl.

Přechod pojištěných věcí dědictvím.

§ 68.

Přechod pojištěných věcí dědictvím nedotýká se pojistného poměru. Odchylné ujednání, pokud jde o pojištění nemovité věci a jejího příslušenství, jest neplatné.

Pojištění na cizí účet.

§ 69.

(1) Pojistník může uzavřít smlouvu s pojistitelem vlastním jménem pro zájem třetí osoby, označuje nebo neoznačuje osobu pojištěného (pojištění na cizí účet).

(2) Byly-li pojištěny cizí věci, platí v pochybnosti, že pojistník uzavřel pojištění na cizí účet.

(3) Při pojištění na cizí účet přísluší práva z pojistné smlouvy pojištěnému vyjma právo na pojistku. Pojištěný však nemůže bez přivolení pojistníka nakládati se svými právy nebo je soudně uplatňovati, ledaže má držbu pojistky.

(4) Pojistník platí za zmocněna vlastním jménem nakládati s právy, jež přísluší pojištěnému z pojistné smlouvy; přijímá placení a převáděti práva je však bez přivolení

pojištěného oprávněn jen tehdy, má-li držbu pojistky.

(5) Pojistitel může plnění pojistníkovi učiniti závislým na tom, že mu bude prokázáno přivolení pojištěného.

§ 70.

Pojistník není povinen vydati pojištěnému pojistku, pokud nejsou uspokojeny jeho nároky, jež mu přísluší v příčině pojištěné věci proti pojištěnému. Pojistník se může pro tyto nároky uspokojiti před pojištěným a jeho věřiteli z náhradové pohledávky proti pojistiteli a, jestliže tato pohledávka byla vybrána, z náhrady.

§ 71.

Pokud podle ustanovení tohoto zákona jsou chování a vědomost pojistníka právně významné, přihlíží se při pojištění na cizí účet také k chování a vědomosti pojištěného. Pokud vědomost o některé okolnosti jest v době uzavření smlouvy významná, nepřihlíží se k vědomosti pojištěného, byla-li smlouva uzavřena bez jeho vědomí nebo nemohl-li pojištěný včas zpravití pojistitele nebo pojistníka. Pojistitel jest však nucen námitku, že smlouva byla uzavřena bez vědomosti pojištěného, proti sobě připustiti toliko tehdy, oznámil-li mu pojistník při uzavření smlouvy, že pojištění se uzavírá bez příkazu třetí osoby.

Donucovací předpisy.

§ 72.

Pojistitel se nemůže dovolávati ujednání, jež se v neprospěch pojistníka odchylují od ustanovení § 50, odst. 1, odst. 3, věty 2, §§ 55 až 58, §§ 60 až 63. Totéž platí o ujednáních, která se odchylují v neprospěch zcizitele nebo nabyvatele od ustanovení §§ 64 až 67.

Hlava 2.

Pojištění požární.

Obsah pojištění a rozsah povinnosti k náhradě.

§ 73.

(1) Při požárním pojištění ručí pojistitel za škodu, která byla způsobena požárem, bleskem nebo výbuchem způsobu ve smlouvě uvedeného.

(2) Pojistitel je povinen nahraditi škodu, která vznikla zničením nebo poškozením po-

jištěných věcí, pokud byly zničeny nebo poškozeny přímým nebo nepřímým působením ohně nebo hašením, stržením, vyklizením nebo podobnými opatřeními při požáru. Totéž platí o škodě, jež vznikla tím, že se pojištěné věci při požáru ztratily.

(3) Na ručení pojistitelovo za škodu způsobenou bleskem nebo výbuchem bud' přiměřeně užito ustanovení odstavce 2.

Meze závaznosti.

§ 74.

Pojistitel neručí za škody způsobené požárem nebo výbuchem, které vznikly zemětřesením, válečnými událostmi, vzbouřením nebo povstáním.

Rozsah pojištění souboru věcí.

Změna místa.

§ 75.

(1) Byl-li pojištěn soubor věcí, vztahuje se pojištění též na věci příslušníků rodiny a zaměstnanců pojistníkůvých, kteří s ním žijí ve společné domácnosti nebo vykonávají své povolání v místě, pro něž platí pojištění.

(2) Ujednání, podle něhož bude pojistitel prost závazku plniti, budou-li věci zcela nebo z části odneseny do jiných místností místa v pojistce uvedeného (domu, bytu, závodu, výstavy, stáje a pod.), může se pojistitel dovolávati toliko tehdy, náleží-li mu podle zásad rozhodných pro jeho obchodování za pojištění v těchto jiných místnostech vyšší premie.

Pojistná náhrada.

§ 76.

Pojistná náhrada se řídí:

a) při budovách podle nákladů znovuzřízení v místě obvyklých se zřetlem na úbytek hodnoty způsobený stářím, opotřebením nebo jinými příčinami, jestliže se však budova znovu nevystaví, nejvýše podle její prodejní hodnoty;

b) při zboží, jež pojistník sám vyrobil, podle výrobních nákladů, při jiném zboží podle pořizovacích nákladů, v obou případech však nejvýše podle prodejní ceny;

c) při dobytku podle hodnoty, kterou měl přímo před tím, než nastala pojistná příhoda, při surovinách, polních plodinách a jiných

přírodninách podle průměrných cen zjištěných pro den požáru;

d) při domácím nářadí a jinakých předmětech potřeby, při pracovním náčiní a strojích podle nákladů nového opatření věcí téhož druhu se zřením na úbytek hodnoty způsobený stářím, užíváním nebo jinými příčinami.

Pojištění ucházejícího zisku a několikerého zájmu na téže věci.

§ 77.

(1) Při pojištění zisku ucházejícího pro pojistnou příhodu nelze ujednáním stanovit pojistnou hodnotu určitou částkou.

(2) Kdo se pojistí v příčině téže věci u jednoho pojistitele proti škodě, u jiného pojistitele na ucházející zisk nebo pro jiný zvláštní zájem, jenž jest ohrožen pojistnou příhodou, jest povinen každému pojistiteli neprodleně oznámiti ostatní pojištění a ostatní pojistitele a udati pojistné sumy.

Oznámení pojistné příhody.

§ 78.

Povinnosti oznámiti pojistnou příhodu (§ 39, odst. 1) učiní se zadost, odešle-li se oznámení do tří dnů po jejím vzniku.

Rozšíření zástavního práva k budovám.

§ 79.

(1) Zástavní právo k pojištěné budově vztahuje se na náhradovou pohledávku proti pojistiteli. Obmezení exekuce, jež podle ustanovení exekučního práva platí v příčině této pohledávky, není tím dotčeno.

(2) Náhrada smí se platiti pojistníkovi, kromě případů uvedených v § 81, toliko s přivolením zástavních věřitelů, kteří své zástavní právo ohlásili pojistiteli dříve, než pojistná příhoda nastala.

(3) Platí, že zástavní věřitel přivolil, uvědomil-li ho pojistitel, že náhrada bude vyplacena a že jest oprávněn podat proti tomu do měsíce odpor, a nepodal-li v této lhůtě odpor proti placení. Útraty zprávy jdou na vrub zástavního věřitele. Změní-li byt, buď užito přiměřeně ustanovení § 15, odst. 1.

(4) Nemůže-li zástavní věřitel býti zpraven nebo podá-li včas odpor, je pojistitel

oprávněn složit náhradu u okresního soudu, v jehož obvodu je pojištěná budova.

(5) Složenou náhradu rozvrhne soud na návrh, užívaje přiměřeně ustanovení exekučního práva o rozvrhu nejvyššího podání při nucené dražbě nemovitostí, při čemž se na pojistníka hledí jako na dlužníka.

(6) Bylo-li zástavní právo na pojištěné budově ohlášeno pojistiteli, jest tento povinen doporučeným dopisem neprodleně zpravit zástavního věřitele na jeho náklad o přerušeném placení premii. Zástavní věřitel má právo, pokud nenastala pojistná příhoda, do jednoho měsíce zaplatiti dlužné premie.

Doložka o znovuzřízení.

§ 80.

(1) Je-li pojistitel podle smlouvy zavázán platiti náhradu toliko na znovuzřízení pojištěné budovy nebo na doplnění pojištěného příslušenství nebo prohlásí-li pojistník pojistiteli, když nastala pojistná příhoda, že náhrady upotřebí toliko k těmto účelům, může býti placení žádáno teprve tehdy, je-li zajištěno, že bude peněz upotřebeno k těmto účelům.

(2) Pokud věcí opatřených z náhrady jest potřeba a pokud se jich užije ke znovuzřízení budovy nebo k doplnění příslušenství, nelze na ně vésti oddělenou exekuci.

§ 81.

Je-li pojistitel podle smlouvy zavázán platiti náhradu toliko na znovuzřízení budovy nebo na doplnění příslušenství nebo prohlásí-li pojistník pojistiteli, když nastala pojistná příhoda, že upotřebí náhrady toliko k těmto účelům, je placení pojistníkovi účinné také proti zástavnímu věřiteli, který své zástavní právo pojistiteli ohlásil, byť i k placení nepřivolil, jestliže je zajištěno, že bude peněz upotřebeno k těmto účelům. Má-li však býti placeno bez tohoto zajištění nebo má-li se vůbec upustiti od toho, aby peněz bylo upotřebeno k těmto účelům, budiž přiměřeně užito ustanovení § 79, odst. 2 až 5.

Donucovací předpisy.

§ 82.

Ujednání, jež se odchylují od ustanovení §§ 75 a 78 v neprospěch pojistníka, nemůže se pojistitel dovolávat. Totéž platí o ujednáních mezi pojistitelem a pojistníkem, jimiž se vylučují neb obmezují práva založená ve

prospěch zástavního věřitele ustanoveními § 79, odst. 1 až 3 a § 81.

Jiná knihovní břemena.

§ 83.

Vázne-li na pojištěné budově věcné břemeno, důchodová pohledávka nebo podle ustanovení exekučního práva nabyté právo úkojné, nebo je-li pojištěná budova zatížena právem poživacím, buď přiměřeně užito ustanovení §§ 79 až 82.

Hlava 3.

Pojištění krupobitní.

Obsah pojištění.

§ 84.

Při pojištění krupobitním ručí pojistitel za škodu, jež vznikne na pojištěných plodinách půdy krupobitím.

Pojistná náhrada.

§ 85.

Pojistná náhrada řídí se podle výtěžku, který by byly poskytl pojištěné plodiny půdy, kdyby nebylo nastalo krupobití.

Oznámení pojistné příhody.

§ 86.

Povinnosti oznámiti pojistnou příhodu (§ 39, odst. 1) učiní se žádost, odešle-li se oznámení do čtyř dnů po jejím vzniku.

Dospělost pojistného nároku.

§ 87.

Plnění náhrady lze odložit až do 31. října běžného roku. Nejsou-li však v této době pojištěné plodiny půdy ještě sklizeny, budiž náhrada dána neprodleně poté, kdy budou sklizeny.

Právo výpovědi po pojistné příhodě.

§ 88.

Dá-li pojistitel výpověď podle § 61, působí výpověď teprve koncem pojistného období, v němž nastalo krupobití.

Zcizení pozemku s pojištěnými plodinami půdy.

§ 89.

(1) Zcizí-li se pozemek, na němž jsou pojištěné plodiny půdy, může pojistitel nabyvateli vypovědět pojistný poměr toliko pro konec pojistného období, v němž zvěděl o zcizení; ustanovení § 65, odst. 1 o lhůtách tu neplatí.

(2) Nabude-li kdo na základě poživacího nebo pachtovního práva nebo podobného poměru oprávnění bráti pojištěné plody půdy, buď přiměřeně podle odstavce 1 užito ustanovení o zcizení pojištěného pozemku.

Donucovací předpisy.

§ 90.

(1) Pojistitel se nemůže dovolávatí ujednání, jež se odchylují od ustanovení §§ 86 až 88 v neprospěch pojistníka nebo od ustanovení § 89 v neprospěch nabyvatele nebo poživatele.

(2) Lhůtu k podání odporu podle § 2, odst. 1 lze zkrátiti; nesmí však činiti méně než osm dní. Taktéž jsou přípustna ujednání, jež se odchylují od ustanovení § 57 o náhradě zachraňovacího nákladu.

Hlava 4.

Pojištění dobytka.

Obsah pojištění.

§ 91.

(1) Při pojištění dobytka je pojistitel povinen nahraditi škodu, jež nastane smrtí (zhynutím, porážkou z nouze) pojištěného zvířete.

(2) Pojistiti se lze také proti škodě, která nastane nemocí neb úrazem pojištěného zvířete, jež nemají za následek jeho smrt.

Meze z a v á z a n o s t i.

§ 92.

Pojistitel nehradí škodu:

a) jež vznikne morem nebo nemocí a která se má podle právních ustanovení nahraditi z veřejných prostředků, třebaže by tu pro porušení policejních předpisů o moru nebylo nároku na náhradu;

b) jež byla způsobena válečnými událost-

mi nebo jež vznikla vzbouřením nebo povstáním;

c) jež byla způsobena požárem, bleskem, výbuchem, povodní nebo zemětřesením;

d) jež vznikla při dopravě pojištěných zvířat po železnici, lodi nebo jiných dopravních prostředcích nebo následkem takové dopravy, jakož i při nakládání i vykládání s tím spojeném;

e) jež vznikla užitím koní k dostihům nebo k jiným sportovním účelům.

Změna místa.

§ 93.

Ujednání, že pojistitel bude prost závazku plniti, bude-li pojištěné zvíře odstraněno z určitého místa, může se pojistitel dovolávati pouze tehdy, trvalo-li odstranění déle osmi dnů.

Oznamovací povinnost při pojistné příhodě a při onemocněních a úrazech.

§ 94.

Pojistník je povinen oznámiti neprodleně pojistiteli jak smrt tak i každé závažné onemocnění a každý závažný úraz pojištěného zvířete, a to i když se nemá onemocnění neb úraz pokládati za pojistnou příhodu. Povinnosti oznamovací se učiní zadost, odešle-li se oznámení do dvou dnů potom, kdy událost nastala.

Právo pojistitelovo k prohlídce a vyšetření pojištěných zvířat.

§ 95.

Pojistitel jest oprávněn kdykoli na své náklady prohlédnouti a vyšetřiti pojištěná zvířata.

Zachraňovací povinnost a zachraňovací náklad.

§ 96.

(1) Onemocní-li pojištěné zvíře neb utrpí-li úraz, je pojistník povinen, pokud jsou onemocnění neb úraz závažné, přibrati neprodleně zvěrolékaře nebo, není-li to možné, odborníka.

(2) Útraty krmení a ošetření, jakož i náklady na zvěrolékařské ohledání a léčení není povinen pojistitel nahraditi.

(3) Náklady první prohlídky (odstavec 1) při onemocnění pojištěného zvířete nesou pojistitel a pojistník stejným dílem.

Týrání a zanedbání zvířete.

§ 97.

Jestliže pojistník úmyslně nebo z hrubé nedbalosti zvíře těžce týral nebo zanedbal, obzvláště opominul-li při onemocnění nebo úrazu zvířete úmyslně nebo z hrubé nedbalosti přibrati zvěrolékaře nebo odborníka, podle ustanovení § 96, odst. 1, jest pojistitel prost závazku plniti, leč že týrání nebo zanedbání nemělo vlivu ani na vznik pojistné příhody ani na rozsah plnění, ke kterému je pojistitel zavázán.

Porážka z nouze.

§ 98.

(1) Pojistník nesmí bez přivolení pojistitelova provésti porážku z nouze, leč by porážka byla úředně nařízena nebo pojistník ji mohl podle okolností pokládati za tak naléhavou, že nebylo lze čekati na prohlášení pojistitelovo.

(2) Provedl-li pojistník porážku z nouze proti tomuto ustanovení, je pojistitel prost závazku plniti.

(3) Nepřipustil-li pojistník porážku z nouze pojistitelem nařízenou, je pojistitel prost závazku plniti potud, pokud by rozsah škody byl menší, kdyby se byl pojistník náležitě zachoval.

Pojistná náhrada.

§ 99.

Nastane-li smrt pojištěného zvířete nemocí neb úrazem, řídí se pojistná náhrada podle hodnoty, kterou mělo zvíře přímo před onemocněním nebo úrazem.

Právo výpovědi po nastalé pojistné příhodě.

§ 100.

Každá strana jest oprávněna vypověděti pojistný poměr podle § 61. Je-li však některé z několika pojištěných zvířat stíženo nakažlivou nemocí, ať následovala smrt čili nic, nemá pojistitel právo výpovědi.

Přechod nároku ze správy.

§ 101.

(1) Přísluší-li pojistníkovi proti třetí osobě nárok ze správy pro vadu pojištěného zvířete,

přechází nárok na pojistitele, pokud tento nahradí pojistníkovi škodu vadou způsobenou. Přechod nelze uplatnit na újmu pojistníka.

(2) Vzdal-li se pojistník nároku ze správy nebo pozbyl-li ho svým zaviněním, je pojistitel prost závazku plnit potud, pokud by byl mohl z nároku dosíci náhrady.

Rozšíření zavázanosti přes smluvní dobu.

§ 102.

Pojistitel je povinen náhradou také za smrt zvířete, jež nastala do měsíce po ukončení pojistného poměru, byla-li způsobena onemocněním nebo poškozením, jež nastalo za doby smluvní.

Zcizení pojištěného zvířete.

§ 103.

Při zcizení pojištěného zvířete platí ustanovení § 67. Nastane-li však ještě za běžného pojistného období nebo do měsíce po zániku pojistného poměru smrt zvířete pro vadu, za kterou zcizitel jest nabyvateli po zákonu povinen správou, trvá zavázanost pojistitelova proti pojistníkovi až do výše nároku ze správy.

Přechod statkového inventáře.

§ 104.

Přejde-li pozemek s inventářem zcizením anebo dědictvím na někoho jiného, budiž v příčině zvířat náležejících k inventáři užito ustanovení §§ 64 až 66 a 68.

Donucovací předpisy.

§ 105.

Pojistitel nemůže se dovolávat ujednání, jež se odchylují od ustanovení § 93, § 94, věty 2, § 96, odst. 3, §§ 97 až 104 v neprospěch pojistníka nebo jeho právního nástupce.

Hlava 5.

Pojištění dopravní.

Obsah pojištění.

§ 106.

(1) Při dopravním pojištění nese pojistitel nebezpečí, jimž je vydáno zboží při dopravě

po souši nebo po vnitrozemských vodách nebo jimž jsou vydány lodi při plavbě vnitrozemské.

(2) Při pojištění lodi ručí pojistitel také za škodu, kterou pojistník utrpí tím, že jest pro srážku pojištěné lodi s jinou lodí zavázán nahradit škodu třetím osobám.

§ 107.

Pojištění proti nebezpečím vnitrozemské plavby vztahuje se též na škodu, která vznikne pojistníkovi tím, že jest nutno na záchranu lodi a nákladu ze společného nebezpečí obětovati vlastní nebo cizí věci.

Rozsah zavázanosti.

§ 108.

(1) Při pojištění zboží proti nebezpečím dopravy po vnitrozemských vodách nese pojistitel nebezpečí z užití lehkých lodí při nakládání nebo vykládání, je-li jich užití v místě obvyklé.

(2) Dopravuje-li se pojištěné zboží jinou lodí, než která jest stanovena v pojistné smlouvě, nebo po souši, není pojistitel povinen náhradou škody; je však povinen škodu nahradit, stala-li se změna po vzniku zavázanosti pojistitelovy pro nehodu, na kterou se jeho zavázanost vztahuje, nebo změnil-li se po vzniku zavázanosti pojistitelovy způsob dopravy bez přivolení pojistníka neb upustil-li se od oné plavby lodi. Pojištění zahrnuje v těchto případech i útraty překládání a prozatímního uskladnění, jakož i vyšší útraty další dopravy.

Meze zavázanosti.

§ 109.

Pojistitel nehradí škodu:

a) při pojištění zboží, byla-li způsobena odesílatelem nebo příjemcem úmyslně nebo z hrubé nedbalosti;

b) způsobenou přirozenou povahou zboží (zejména vnitřní zkázou, úbytkem, obyčejným prosakováním), vadným obalem nebo krysami nebo myšmi, leč že tato škoda nastane průtahem cesty, způsobeným nehodou, za kterou jest pojistitel zavázán náhradou;

c) vzniklou při pojištění lodi tím, že loď při nastoupení cesty nebyla ve stavu k jízdě způ-

sobilém nebo nebyla náležitě vypravena nebo posádkou opatřena, nebo způsobenou obyčejným opotřebením, stářím, zetlelostí nebo červotočinou;

d) způsobenou válečnými událostmi nebo vzbouřením nebo povstáním;

e) vzniklou pro průtahy při dopravě ztrátou konjunktury, na kursu neb úrocích;

f) způsobenou ledem nebo výbušnými látkami.

Doba, po kterou je pojištěno zboží.

§ 110.

Zavázanost pojistitelova se vztahuje na celou dobu, po kterou pojištěné zboží jest na cestě označené ve smlouvě; počíná se odevzdáním zboží dopravci a končí se dodáním příjemci nebo, nelze-li je pro překážku dodati, řádným uložením nebo řádným prodejem zboží.

Doba, po kterou jsou pojištěny lodí.

§ 111.

(1) Při pojištění lodí, jež jest sjednáno pro jednu cestu, počíná se zavázanost pojistitelova dobou, kdy se počne na loď nakládati, nebo nepřijímá-li nákladu, odjezdem. Zavázanost se končí dobou, kdy složení nákladu na určeném místě je skončeno, nebo nejde-li o složení nákladu, příjezdem do určeného místa. Opozdil-li se pojistník se složením přes slušnou míru, končí se pojištění dobou, ve které by bylo složení ukončeno, kdyby tu nebylo opoždění.

(2) Přijme-li se před ukončením složení náklad pro novou cestu, končí se pojištění dobou, kdy se počne znovu nakládati.

(3) Upustí-li se od cesty po vzniku zavázanosti pojistitelovy, pokládá se místo, kde přestane cesta, za určené místo.

Pojistná náhrada při zboží.

§ 112.

(1) Při pojištění zboží řídí se pojistná náhrada podle obecné obchodní hodnoty a, není-li takové, podle obecné hodnoty, kterou mělo zboží v době, kdy se počíná pojištění, v místě odeslání, připočítajíc náklady na pojištění,

jakož i náklady, jež vzniknou až do doby, kdy dopravce zboží přijme.

(2) Poškodí-li se zboží, budiž hodnota, kterou zboží má v poškozeném stavu na místě určení, odečtena od hodnoty, kterou by zboží na tomto místě mělo v nepoškozeném stavu; škoda je vyjádřena zlomkem pojistné hodnoty (odstavec 1), který se vypočte podle poměru úbytku hodnoty zboží k jeho hodnotě v nepoškozeném stavu.

Pojistná náhrada při lodích.

§ 113.

(1) Při pojištění lodí řídí se pojistná náhrada podle hodnoty, kterou měla loď, když se počalo pojištění.

(2) Při poškození lodí se pokládá za škodu, hodí-li se loď ještě k opravě, výše nákladů na opravy a na výměnu poškozených částí; při tom se odečítá částka, jež je přiměřena jednak zmenšení hodnoty opravených částí, jež tu bylo již při vzniku pojistné příhody, jednak hodnotě starých dílců, které tu ještě jsou a při opravě byly nahrazeny novými.

(3) Není-li možno poškozenou loď již opravit, záleží škoda v rozdílu mezi pojistnou hodnotou (odstavec 1) a hodnotou lodních součástí v poškozeném stavu.

Zvýšení nebezpečí a zcizení.

§ 114.

(1) Při pojištění zboží není pojistitel oprávněn vypovědět smlouvu proto, že nebezpečí se zvýšilo nezávisle na vůli pojistníkově (§ 33, odst. 3). Pojistník není povinen oznámiti pojistiteli takové zvýšení nebezpečí.

(2) Vypoví-li při pojištění lodí pojistitel pojistný poměr v době, kdy loď jest na cestě, protože se zvýšilo nebezpečí nezávisle na vůli pojistníkově, nepůsobí výpověď před ukončením cesty. Nastane-li za cesty pojistná příhoda, je pojistitel povinen plnit, jakkoli mu zvýšení nebezpečí nebylo oznámeno.

(3) Byla-li však povinnost k oznámení již porušena před počátkem cesty, buď užito ustanovení odstavce 2 toliko tehdy, zvěděl-li pojistitel ještě před počátkem cesty o zvýšení nebezpečí.

(4) Zcizí-li se pojištěné zboží nebo lodí v době, kdy jsou na cestě, pomíjí pojištění nikoli dobou, stanovenou v § 67, věta 1, nýbrž teprve ukončením cesty.

Hlava 6.

Pojištění odpovědnosti.

Obsah pojištění.

§ 115.

(1) Při odpovědnostním pojištění jest pojistitel zavázán zprostiti pojistníka škody z plnění třetí osobě, k němuž jest pojistník povinen podle odpovědnostního poměru ve smlouvě uvedeného pro skutečnost ve smlouvené době nastavši.

(2) Je-li pojistník povinen pro nárok třetí osoby dáti jistotu, vztahuje se závazek pojistitelův také na poskytnutí jistoty.

Rozsah zavázanosti.

§ 116.

(1) Pojištění zahrnuje též soudní a mimo-soudní útraty obrany proti nároku třetí osoby, jakož i útraty obhajoby v trestním řízení zahájeném pro čin, který by mohl odůvodniti pojistný nárok. To platí, i když se nemusí platiti náhrada třetí osobě.

(2) Útraty má pojistitel nahraditi, pokud byly nutné.

(3) Byly-li útraty vynaloženy ve sporu vedeném na podnět pojistitelův nebo jinak na jeho poukaz, je pojistitel povinen je nahraditi nehledíc na pojistnou sumu.

(4) Je-li pojistník povinen podle smlouvy nebo po zákonu nésti část škody sám, nahradí pojistitel útraty jen v tomto poměru.

Neplatná ujednání.

§ 117.

(1) Neplatné jest ujednání, že pojistitel bude zavázán plniti i tehdy, způsobil-li pojistník úmyslně a protiprávně skutečnost, za niž odpovídá osobě třetí.

(2) Totéž platí o ujednání, že pojistitel bude ručiti za peněžité tresty a pokuty uložené soudy nebo politickými úřady.

Pojištění proti následkům odpovědnosti podnikatelské.

§ 118.

(1) Pojištění proti následkům odpovědnosti z provozování podniku se vztahuje i na odpo-

vědnost osob ustanovených k vedení podniku nebo jeho části nebo k dozoru na podnik, kterou mají v této vlastnosti. Pojištění jest potud pojištěním na cizí účet.

(2) Je-li zároveň několik takových osob odpovědnou z téže skutečnosti, budiž plnění pojistitelovo rozvrženo podle poměru, ve kterém jsou náhradní sumy, jež mají platiti jednotlivci, k úhrnné sumě náhrady.

(3) Jestliže se podnik zcizí, propachtuje nebo jestliže jej převezme třetí osoba na základě podobného poměru, buď přiměřeně užito ustanovení §§ 64 až 66.

Oznámení pojistné příhody.

§ 119.

(1) Povinnosti oznámiti pojistnou příhodu (§ 39, odst. 1) se učiní zadost, odešle-li se oznámení do osmi dnů poté, kdy třetí osoba mimosoudně uplatnila svůj nárok proti pojistníkovi nebo kdy bylo zavedeno trestní řízení pro čin, na němž se nárok zakládá. Uplatní-li třetí osoba svůj nárok proti pojistníkovi soudně, je pojistník povinen oznámiti to neprodleně pojistiteli.

(2) Pojistiteli, jenž vstoupí v rozepří jako vedlejší intervenient, přísluší postavení nerozlučného spolčnicka v rozepří podle ustanovení civilního soudního řádu. Úmluvy, již je pojistník zavázán dáti se v rozepří zastupovati osobou pojistitelem jmenovanou, může se pojistitel dovolávati jen, když proti pojistníkovi uznal svůj závazek plniti.

(3) Nastane-li skutečnost odůvodňující nárok třetí osoby po uplynutí dodatečné lhůty stanovené v § 29, avšak před zaplacením prémie, je pojistitel prost závazku plniti, věděl-li pojistník v době zaplacení prémie o tom, že nastala tato skutečnost.

Dospělost pojistného nároku.

§ 120.

(1) Pojistitel je povinen nahraditi škodu do osmi dnů poté, kdy nárok třetí osoby byl pojistníkem uspokojen nebo byl zjištěn pravoplatným rozsudkem, uznáním nebo smírem. Útraty, jež se mají hraditi podle § 116, zaplatí pojistitel do osmi dnů poté, kdy mu byla oznámena částka pravoplatně stanovená.

(2) Ujednání, podle něhož pojistitel bude prost závazku plniti, když bez jeho přivolení pojistník uspokojí třetí osobu nebo uzná

její nárok, nemůže se pojistitel dovolávat, jestliže pojistník podle zřejmé slušnosti nemohl odepřít uspokojení nebo uznání a jestliže při tom nepřekročil meze svého právního závazku.

Náhradní nároky proti příslušníkům rodiny.

§ 121.

Jsou-li příslušníci pojistnickovy rodiny, kteří s ním žijí ve společné domácnosti, povinni hraditi mu škodu, jíž se pojištění týká, nepřechází nárok na pojistitele (§ 62).

Zákonné zástavní právo třetí osoby na náhradové pohledávce.

§ 122.

Třetí osoba má pro svůj nárok proti pojistníkovi zástavní právo na jeho náhradové pohledávce z pojistné smlouvy.

Plnění třetí osobě.

§ 123.

Pojistitel jest oprávněn, když dříve uvědomil pojistníka, platiti náhradu, jež tomuto přísluší, přímo osobě třetí, pokud pojistník jest zavázán plniti této osobě. Pojistitel je však povinen platiti třetí osobě, žádá-li to pojistník.

Donucovací předpisy.

§ 124.

Pojistitel se nemůže dovolávat ujednání, jež se v neprospěch pojistníka odchyľují od ustanovení §§ 116, 119 až 121.

DÍL TŘETÍ.

Životní pojištění.

Obsah pojištění.

§ 125.

Při pojištění na život je pojistitel povinen po pojistné příhodě platiti ve smlouvě určený kapitál nebo důchod.

Pojištění na cizí život.

§ 126.

(1) Pojištění lze sjednati na život pojistníků nebo někoho jiného. Sjedná-li se pojištění na případ smrti někoho jiného, jest k plat-

nosti smlouvy a opatření v § 127, odst. 2 stanovených potřebí písemného přivolení této jiné osoby, ledaže otec nebo matka sjednají pojištění na případ smrti svého nezletilého dítěte.

(2) Pojištění na život dítěte mladšího čtrnácti let jest neplatné, pokud pojistitel podle smlouvy má býti na případ smrti dítěte před dovršením čtrnáctého roku věku zavázán k plnění, jež převyšuje obyčejné pohřebné nebo nejvyšší částku, kterou pro ně stanovil dozorcí úřad.

(3) Pokud podle ustanovení tohoto zákona jsou právně významné vědomost a chování pojistníka, přihlíží se při pojištění na život některé jiné osoby také k její vědomosti a jejímu chování.

Pojištění ve prospěch třetích osob.

§ 127.

(1) Třetí osoba, v jejíž prospěch se pojištění sjednává (obmyšlený), nabývá, neustanovuje-li smlouva jinak, práva na pojistitelovo plnění teprve vznikem pojistné příhody.

(2) Při pojištění kapitálu má se za to, že jest pojistníkovi vyhrazeno až do pojistné příhody oprávnění nakládati jednáními mezi živými nebo na případ smrti bez přivolení pojistitelova s nárokem z pojistné smlouvy, zejména označiti též někoho třetího jako obmyšleného neb označiti jako obmyšleného někoho jiného, než kdo původně byl označen, a to i tehdy, stalo-li se dřívější označení ve smlouvě.

(3) Nenabude-li nároku osoba obmyšlená, platí, jakoby nebyla označena.

Výklad doložky o obmyšlení.

§ 128.

(1) Je-li při pojištění kapitálu několik osob označeno jako obmyšlené bez určení jejich podílů, mají na pojistitelovo plnění nárok rovným dílem; podíl, jehož některý z obmyšlených nenabyl, přirůstá ostatním.

(2) Jsou-li jako obmyšlení označeni dědicové bez podrobnějšího ustanovení, mají v pochybnosti nárok na plnění pojistitelovo osoby, jež nabudou dědictví, podle poměru svých dědických podílů.

(3) Je-li pojištění kapitálu na případ smrti sjednáno ve prospěch majitele nebo doručitele

pojistky, budiž pojistná suma pojata do pozůstalosti pojistníkovy, ledaže učinil o nároku jiné opatření jednáním mezi živými nebo na případ smrti.

Nesprávný údaj věku.

§ 129.

(1) Byl-li věk toho, na jehož život se sjednalo pojištění, nesprávně udán a byla-li proto vyměřena premie příliš nízká, sníží se pojistná suma na částku, která odpovídá sjednané premii podle sazeb pojistitelových platných při sjednání smlouvy, vezme-li se za základ skutečný vstupní věk.

(2) Pojistník však může dříve, než nastane pojistná příhoda, žádati, aby pojistná suma byla opět zvýšena na původní výši, jestliže se zaváže platiti přiměřeně vyšší premie a doplatí částku, která nesmí činiti více nežli rozdíl premii s pětiprocentními úroky za uplynulou dobu.

(3) Právo odstupu od smlouvy pro nesprávný údaj věku přísluší pojistiteli toliko tehdy, jestliže skutečný vstupní věk je mimo hranice, ve kterých pojistitel podle svého pojistného plánu uzavírá pojištění na život.

(4) Objeví-li se, že premie pro nesprávný údaj věku byla vyměřena příliš vysoko, budiž počátkem nejbližšího pojistného období snížena na částku, která odpovídá skutečnému vstupnímu věku, a budiž vrácen rozdíl mezi premiovou rezervou dosud nashromážděnou a premiovou rezervou, již jest třeba pro skutečný vstupní věk.

Zvýšení nebezpečí.

§ 130.

Za zvýšení nebezpečí platí toliko taková změna nebezpečí, která je ve smlouvě výslovně označena jako zvýšení nebezpečí s určitým údajem okolností ji způsobujících a která podle ujednání musí býti oznámena.

Kdy nelze odporovati pojištění.

§ 131.

(1) Neprovinil-li se pojistník obmyslností, nemůže pojistitel po uplynutí pěti let od uzavření smlouvy již uplatňovati vadné údaje při uzavření smlouvy, vyjmouc případ nesprávného údaje věku.

(2) Po uplynutí pěti let od doby, kdy nastalo zvýšení nebezpečí, nemůže již pojistitel zvýšení uplatňovati, ledaže byla obmyslně porušena povinnost oznámiti zvýšení nebezpečí.

Pojistníkovo právo výpovědi.

§ 132.

(1) Po uplynutí prvního smluvního roku může pojistník vypovědět smlouvu kdykoli bez výpovědní lhůty.

(2) Nezaplatí-li se premie splatná po uplynutí prvního smluvního roku v dodatečné, pojistitelem stanovené lhůtě (§ 29, odst. 1), platí smlouva za vypověděnou pojistníkem.

Sebevražda.

§ 133.

(1) Pojistitel jest prost závazku plniti, jestliže osoba, na případ jejíž smrti je pojištění sjednáno, spáchala sebevraždu, ledaže byl čin spáchán ve stavu chorobné poruchy duševní činnosti, jenž vylučuje určení vůle.

(2) Pojistitel není prost závazku plniti, trvalo-li pojištění nepřetržitě alespoň po pět roků předcházejících dni sebevraždy.

Úmyslné usmrcení.

§ 134.

(1) Bylo-li sjednáno pojištění na případ smrti někoho jiného než pojistníka, je pojistitel prost závazku plniti, jestliže pojistník způsobil smrt této osoby úmyslným protiprávným činem.

(2) Je-li při pojištění na případ smrti označena třetí osoba jako obmyšlená, platí, jakoby nebyla označena, jestliže smrt toho, na jehož život je pojištění sjednáno, způsobila tato třetí osoba úmyslným protiprávným činem.

Oznámení pojistné příhody.

§ 135.

(1) Povinnost oznámiti pojistnou příhodu (§ 39, odst. 1) je tu jen tehdy, je-li smrt stanovena jako pojistná příhoda. Oznamovací povinnosti se učiní žádost, odešle-li se oznámení do osmi dnů po vzniku pojistné příhody.

(2) Přísluší-li právo na plnění třetí osobě, jest tato povinna oznámení učiniti; totéž platí o povinnosti dáti vysvětlení a opatřiti doklady (§ 39, odst. 2 a 3).

Přeměna v pojištění prémie prosté a odkup.

§ 136.

(1) Je-li premie zaplacená aspoň za dobu tří let, může pojistník kdykoli žádati o přeměnu pojištění v pojištění prémie prosté o zmenšené pojistné sumě (redukce).

(2) Jde-li o pojištění kapitálu, při kterém je jisto, že nastane pojistná příhoda, a byla-li premie zaplacená aspoň za dobu tří let, může pojistník kdykoli žádati zrušení smlouvy a výplatu odbytného (odkup).

Kdy se pojištění přeměňuje
samo sebou.

§ 137.

(1) Vypověděl-li pojistník smlouvu podle ustanovení § 132, odst. 1 nebo 2, když byla premie zaplacená aspoň za dobu tří let, přemění se pojištění samo sebou v pojištění prémie prosté o zmenšené pojistné sumě.

(2) Jde-li však o pojištění kapitálu, při kterém je jisto, že nastane pojistná příhoda, může pojistník do měsíce po výpovědi anebo po uplynutí dodatečné lhůty žádati odkup místo přeměny.

(3) Vybídnutí pojistníka, předepsané v § 29, odst. 1 pro případ neplacení prémie, obsahujúc upozornění, že nastane přeměna pojištění.

(4) Jest přípustno ujednati, že se pojištění v případech odstavce 1 přemění samo sebou v pojištění prémie prosté pro plnou pojistnou sumu, avšak se zkrácenou pojistnou dobou.

Kdy se vylučuje přeměna.

§ 138.

Při pojištění, jež je sjednáno toliko na případ smrti a na dobu nepřesahující deset let, nemá pojistník nároku na přeměnu.

Základy výpočtu
pro přeměnu a odkup.

§ 139.

(1) Pojistitel je povinen ve všeobecných pojistných podmínkách určit zásady, podle nichž se má vypočísti při přeměně v pojištění prémie prosté zmenšená suma nebo zkrácená doba a při odkupu odbytné.

(2) Pojistitel je povinen pojistníkovi písemně oznámiti přeměnu nebo poukázání odbytného do měsíce poté, kdy bylo o to žádáno (§ 136, § 137, odst. 2), přeměnu samu

sebou nastávající však neprodleně po uplynutí lhůty uvedené v § 137, odst. 2. Při přeměně buď pojistník v oznámení upozorněn na oprávnění vyhrazené jemu v § 140.

Obnova pojištění.

§ 140.

Byla-li smlouva vypověděna podle § 132, aniž bylo placeno odbytné, nebo byla-li podle §§ 136, 137 přeměněna v pojištění prémie prosté, může pojistník do tří měsíců od uplynutí dne, k němuž byla premie placena, žádati za obnovu původní smlouvy, když doplatí v této lhůtě prémie připadající na mezidobí s úrokem nejvýše pětiprocentním.

Výplata prémiové rezervy.

§ 141.

(1) Zruší-li se odstupem nebo výpovědí pojistitele pojištění kapitálu na případ smrti, při kterém je jisto, že nastane pojistná příhoda, nebo je-li při tomto pojištění pojistitel prost závazku plniti, a byla-li v obou těchto případech premie zaplacená aspoň za dobu tří let, je pojistitel povinen vyplatiti prémiovou rezervu na pojištění připadající. V případě § 134, odst. 1 není však pojistitel povinen vyplatiti prémiovou rezervu.

(2) Prémiová reserva buď počítána pro konec běžného pojistného období. Nedoplatky premií buďte odečteny.

Exekuce na nároky z pojištění.

§ 142.

Exekuci ve prospěch věřitelů pojistníkových podléhají jeho majetkoprávní nároky ze smlouvy o životním pojištění, pokud a dokud s nimi může nakládati.

Zabavení.

§ 143.

(1) Zabavení nároků se uskuteční doručením usnesení o povolení exekuce pojistiteli podle ustanovení exekučního práva platných pro zabavení peněžitých pohledávek vůbec, svědčí-li však pojistka majiteli nebo doručiteli, podle ustanovení exekučního práva platných pro zabavení životních pojištění svědčících majiteli nebo doručiteli.

(2) Zástavní právo tím nabyté vztahuje se na veškeré majetkoprávní nároky pojistníkovy z pojistné smlouvy, nebyla-li povolena exekuce obmezena na jednotlivé nároky.

Příkázání pohledávky k vybrání.

§ 144.

(1) Zpeněžení zabavených nároků pojistníkových se uskuteční příkázáním k vybrání.

(2) Toto příkázání obzvláště zmocňuje vymáhajícího věřitele žádati jménem dlužníka od pojistitele odkup a zaplacení odbytného.

Právo vstupu obmyšleného, manžela a dětí pojistníkových.

§ 145.

(1) Vede-li se exekuce na pojistný nárok nebo prohlásí-li se konkurs na jmění pojistníkovo, může obmyšlený, který byl označen jménem, s přivolením pojistníkovým vstoupiti místo pojistníka v pojistnou smlouvu, když nahradí odbytné vymáhajícímu věřiteli nebo konkursní podstatě.

(2) Není-li obmyšlený vůbec nebo jménem označen, mají totéž právo manžel a děti pojistníkovy.

(3) Vstup se provede oznámením pojistiteli; vstoupiti lze toliko do měsíce potom, kdy ke vstupu oprávněný se dověděl o zabavení nebo kdy byl prohlášen konkurs.

Pojistky svědčící majiteli nebo doručiteli.

§ 146.

I když svědčí pojistka majiteli nebo doručiteli, může pojistitel odepřít plnění majiteli nebo doručiteli, není-li prokázáno jeho oprávnění. Bezelstný pojistitel se osvobozuje, plní-li majiteli nebo doručiteli.

Lidové pojištění.

§ 147.

(1) Při lidovém pojištění neplatí ustanovení §§ 1, 28, 29, 132 a § 139, odst. 2.

(2) Prémie jsou nežalovatelný.

(3) Pojistitel je pro neplacení premií toliko tehdy prost závazku plniti, dosáhl-li nedoplatek výše čtvrtletní premie. Je-li tomu tak, platí smlouva za vypověděnou pojistníkem. Byly-li však premie zaplacený aspoň za dobu tří let, nastane přeměna pojištění v pojištění premie prosté sama sebou (§ 137).

(4) Byla-li smlouva zrušena výpovědí pojistníkovou bez placení odbytného nebo přemě-

něna v pojištění premie prosté, může pojistník do šesti měsíců od uplynutí dne, k němuž premie byla placena, žádati podle § 140 za obnovu původní smlouvy.

Donucovací předpisy.

§ 148.

(1) Pojistitel nemůže se dovolávat ujednání, jež se odchylují od ustanovení §§ 129 až 141, 145 až 147 nebo v případě § 139, odst. 1 od všeobecných pojistných podmínek v neprospěch pojistníka neb obmyšleného nebo osoby ke vstupu oprávněné.

(2) V pojistných podmínkách lze však se svolením dozorcího úřadu stanovit jiný způsob přeměny v pojištění premie prosté, než který je stanoven v §§ 136 a 137, jakož i jiný výpočet výplatní sumy, než který je stanoven v § 141.

DÍL ČTVRTÝ.

Úrazové pojištění.

Obsah pojištění.

§ 149.

Při úrazovém pojištění je pojistitel povinen platiti ve smlouvě určený kapitál nebo důchod nebo poskytnouti jiné smluvené plnění, je-li ten, na jehož osobu pojištění je sjednáno, postižen úrazem způsobu označeného ve smlouvě.

Pojištění proti úrazům jiných osob.

§ 150.

(1) Pojištění lze sjednati proti úrazům, jež se přihodí pojistníkovi, nebo proti úrazům, jež se přihodí jiné osobě.

(2) Pojištění proti úrazům, jež se přihodí jiné osobě, platí v pochybnosti za sjednané na cizí účet. Pro toto pojištění buď užito přiměřeně ustanovení §§ 69 až 71.

(3) Sjedná-li se pojištění proti úrazům, jež se přihodí jiné osobě, na vlastní účet, jest ku platnosti smlouvy potřeba písemného přivolení této jiné osoby. Pokud podle ustanovení tohoto zákona jsou právně významné chování pojistníkovo a jeho vědomost, přihlíží se také k chování a vědomosti oné jiné osoby.

Hromadné pojištění.

§ 151.

Jestliže se podnik, pro který bylo sjednáno

hromadné pojištění, zcizí, propachtuje nebo jestliže jej převezme třetí osoba na základě podobného poměru, buď přiměřeně užito ustanovení §§ 64 až 66.

Pojištění ve prospěch osob třetích.

§ 152.

Při pojištění kapitálu buď užito ustanovení §§ 127 a 128 o pojištění ve prospěch osob třetích.

Zaviněné způsobení úrazu.

§ 153.

(1) Pojistitel je prost závazku plniti, jestliže úrazem postižený způsobil úraz úmyslně nebo hrubou nedbalostí. Totéž platí, je-li na vlastní účet sjednáno pojištění proti úrazům, které se přihodí jiné osobě, a způsobil-li pojištěník úraz úmyslným protiprávným činem.

(2) Způsobila-li při pojištění ve prospěch třetí osoby tato třetí osoba úraz úmyslným protiprávným činem, platí, jako by třetí osoba nebyla označena.

Časové omezení závazku.

§ 154.

Je platné ujednání, že bude pojistitel prost závazku plniti, nastanou-li následky úrazu teprve po uplynutí jednoho roku nebo delšího období.

Zachraňovací povinnost.

§ 155.

Pojištěník je povinen, pokud možno, pečovat o odvrácení a zmenšení následků úrazu a zachovat se při tom podle pokynů pojistitelových, pokud se mu tím neukládá nic, co přesahuje meze slušnosti.

Splatnost náhrady; splátka.

§ 156.

(1) Náhrada je splatná čtrnácte dnů po ukončení léčení.

(2) Má-li se platiti náhrada podle jednotlivých dnů, lze každé po uplynutí měsíce žadat splátku, jež se rovná náhradě za uplynulý měsíc.

Přiměřené užití předpisů o pojištění proti škodě a o pojištění životním.

§ 157.

Při úrazovém pojištění buď přiměřeně užito ustanovení § 58 o zjišťovacích nákladech, § 63 o nedostatku a pominutí zájmu na pojištění, § 130 o zvýšení nebezpečí a § 135, odst. 2 o povinnosti třetí osoby učiniti oznámení a dáti vysvětlení.

Donucovací předpisy.

§ 158.

Pojistitel nemůže se dovolávat ujednání, jež se odchylují od ustanovení §§ 153 až 157 v neprospěch pojištěníka nebo třetí osoby.

DÍL PATÝ.

Závěrečné a přechodné předpisy.

§ 159.

(1) Ustanovením tohoto zákona podléhají pojistné smlouvy, které sjednávají pojišťovny po zákonu zřízené a k provozu připuštěné.

(2) Ustanovení tohoto zákona se netýkají pojištění u zapsaných pokladen pomocných, zřízených podle zákona ze dne 16. července 1892, č. 202 ř. z., o zapsaných pokladnách pomocných, ani všelikého pojištění u kterýchkoliv nositelů veřejnoprávního pojištění (zaopatření) sociálního.

§ 160.

Ustanovení tohoto zákona neplatí pro námořské pojištění, pro zajišťování a pro pojištění kursovních ztrát a cenných papírů.

§ 161.

(1) Obmezení smluvní svobody, stanovená tímto zákonem, neplatí pro dopravní pojištění, pro úvěrové pojištění a pro pojištění škod, při kterých pojištěné zájmy jsou označeny toliko podle druhu a teprve po svém vzniku se pojistiteli jednotlivě oznamují (běžné pojištění).

(2) Vládním nařízením může býti stanoveno, že obmezení smluvní svobody v tomto zákoně uvedená neplatí zcela nebo částečně pro nově vznikající pojišťovny odvětví nebo pro pojistné smlouvy, jež sjednávají menší vzájemné pojišťovny nebo zemské vzájemné po-

jišťovny dobytka podporované z veřejných prostředků.

§ 162.

(1) Následující ustanovení s příslušnými omezeními smluvní svobody platí i pro pojistné poměry, které tu budou v den účinnosti tohoto zákona:

a) ustanovení § 21 o účinku konkursu a vyrovnacího řízení;

b) ustanovení § 29 o prodlení při placení následné prémie a ustanovení § 119, odst. 3 s ním souvisele. Tato ustanovení nevztahují se však na premii splatnou přede dnem účinnosti tohoto zákona;

c) ustanovení §§ 43 až 45 o oprávněných pojišťovacích jednatelů, avšak jen pokud jde o právní jednání, jež byla učiněna po dni účinnosti tohoto zákona; pak ustanovení § 46 o významu vědomosti pojišťovacích jednatelů, pokud této vědomosti nabyli po dni účinnosti tohoto zákona; posléze ustanovení § 47;

d) ustanovení §§ 79 až 83 o pojištění budov proti ohni;

e) ustanovení § 132 o pojistníkově právu výpovědi a ustanovení §§ 136 až 140 o přeměně v pojištění prémie prosté a odkupu a o obnově pojištění.

(2) Prodlouží-li se pojistný poměr po dni účinnosti tohoto zákona výslovně nebo mlčky (§ 18), budiž, počínajíc tímto prodloužením, na pojistný poměr užito ustanovení tohoto zákona.

§ 163.

(1) Zrušují se: zákon ze dne 23. prosince 1917, č. 501 ř. z., o smlouvě pojistné, ministerští nařízení ze dne 24. prosince 1917, č. 502 ř. z., ustanovení §§ 1 a 2 vládního nařízení ze dne 9. prosince 1919, č. 652 Sb. z. a n., a ustanovení §§ 508 až 514 obchodního zákona zák. č. XXXVII/1875.

(2) Ustanovení §§ 463 až 507 obchodního zákona zák. č. XXXVII/1875, ve znění zákona ze dne 7. srpna 1925, č. 202 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení uherského obchodního zákona zák. č. XXXVII/1875 o pojištění proti škodám a o životním pojištění, neplatí pro smlouvy podléhající tomuto zákonu.

§ 164.

(1) Tento zákon nabude účinnosti šest měsíců po vyhlášení. Již před tímto dnem lze

provést podle něho opatření, kterých je třeba ke včasnému provedení zákona.

(2) Zákon tento provedou ministři spravedlnosti a vnitra.

T. G. Masaryk v. r.

Malypetr v. r.

Dr. Dérer v. r.

Dr. Černý v. r.

146.

**Zákon ze dne 11. července 1934,
kterým se propůjčuje vládnímu nařízení ze
dne 15. června 1934, č. 112 Sb. z. a n., o po-
jištění zaměstnanců pro případ nemoci,
invalidity a stáří, platnost zákona.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Vládní nařízení č. 112/1934 Sb. z. a n. má platnost zákona.

§ 2.

Zákon tento nabývá účinnosti dnem 1. července 1934; provede jej ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry.

T. G. Masaryk v. r.

Malypetr v. r.

Dr. Meissner v. r.

147.

**Zákon ze dne 11. července 1934
o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění
soukromém a o státním dozoru na soukromé
pojišťovny.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Zabezpečovací fondy.

§ 1.

(1) Soukromé pojišťovny tuzemské zřízené podle platných předpisů a pojišťovny cizozemské připuštěné ku provozu pojišťovacích ob-